

частина покарання повинен бути кориснішим і ефективнішим ніж будь-яке інше покарання, що передбачено у кримінальному законі. Крім того, такі твори пов'язані з власним вихованням себе у душі поваги до встановлених у суспільстві правил і визначення своєї ролі в громаді [2].

На осіб, засуджених за злочини, пов'язані з домашнім насильством, суд може покласти інші обов'язки та заборони, передбачені статтею 91-1 КК України.

Отже, обов'язки, які покладає суд на особу, звільнену від відбування покарання з випробуванням є важливим елементом при застосуванні виправного впливу на засуджених, що сприятиме досягненню позитивного результату. В той же час, законодавство, що регулює зазначені обов'язки, потребує подальшого вдосконалення задля підвищення ефективності застосовуваного звільнення від відбування покарання з випробуванням.

Список використаних джерел

1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. 10-ге вид., переробл. та допов. Київ : ВД «Дакор», 2018. 1360 с.

2. Вирок Малиновського районного суду м. Одеси від 20 жовтня 2021 р.. / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100432616>.

3. Про пробачію: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 13, ст. 93. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19#Text>

Топорецька Зоряна Миколаївна,

доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики Інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кандидат юридичних наук

ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ГРАЛЬНИМ БІЗНЕСОМ

Злочини, пов'язані з гральним бізнесом, нами поділяються на три основних групи: 1) легалізація корупційних доходів з використанням грального бізнесу; 2) легалізація доходів, отриманих злочинним шляхом; 3) інші злочини, пов'язані з організацією та проведенням азартних ігор.

Легалізація корупційних доходів, отриманих злочинним шляхом, пов'язана з прихованням неправомірної вигоди, отриманої в результаті вчинення службових злочинів, зокрема злочинів, передбачених ст.ст. 366-2 (декларування недостовірної інформації),

368 (прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою), 368-5 (незаконне збагачення), 369-2 (зловживання впливом) КК України [1].

Отримуючи корупційні доходи, особа зазвичай планує спосіб приховання цього факту і створення версії про легальне походження таких доходів [2, с. 30]. Для цього особа може відвідати гральний заклад чи придбати лотерейних білет за для створення видимості виграшу значної суми коштів. Зокрема, нещодавно один народний депутат України задекларував три виграші в лотерею на великі суми впродовж місяця, інший народний депутат задекларував виграш у лотерею на суму більше одного мільйона гривень [3, с. 400]. Виграші в лотерею використовуються як для легалізація «разових» доходів корупціонера (отриманої неправомірної вигоди), так і приховання фактів незаконного збагачення (тобто накопичених коштів за певний час).

Для незаконного збагачення діє дещо інший механізм його приховання з використанням грального бізнесу. Особа за певний час перебування на посаді накопичує значну суму коштів, тобто їй немає необхідності легалізувати кожен факт надходження коштів (разове отримання неправомірної вигоди). В такому випадку необхідність легалізації коштів виникає, коли особа планує здійснення значної покупки (дорогої квартири, будинку, автомобіля) і тоді особа звертається до грального закладу для легалізації конкретної суми коштів.

Для перевірки виграшу в азартну гру, на відміну від лотереї, достатньо отримати інформацію з державної податкової служби щодо того, чи вказував організатор азартних ігор як податковий агент виграш конкретної особи на певну суму в конкретний проміжок часу, адже організатори азартних ігор подають персоналізовану звітність про всіх осіб, які отримали виграші.

Легалізація інших доходів, отриманих злочинним шляхом з використанням грального бізнесу передбачає легалізацію через виграші в гральних закладах коштів, отриманих від злочинної діяльності, зокрема: торгівлі зброєю, торгівлі наркотиками, торгівлі людьми, контрабанди, ухилення від сплати податків тощо. Такі дії кваліфікуються за ст. 209 (легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом); ст. 222 (шахрайство з фінансовими ресурсами) КК України. Шахрайство з фінансовими ресурсами вчиняється різноманітними способами і в різних секторах економіки, гральний бізнес є лише одним зі способів його вчинення [4, с. 36].

З боку організаторів грального бізнесу такі злочини зазвичай супроводжуються підробленням документів, тобто складанням і видачею неправдивої довідки про виграш на певну суму [5, с. 90]. Щоб встановити цей факт необхідно отримати в організатора азартних ігор

інформацію про відвідування грального закладу в певну дату конкретною особою, адже в гральних закладах проводиться ідентифікація відвідувачів. Крім того оперативні підрозділи також можуть перевірити інформацію, чи випадав виграш такої суми чи декілька виграшів на загальну суму в гральному закладі. Зараз ця інформація має бути також доступна в онлайн-системах організаторів азартних ігор, а після введення в промислово експлуатацію Державної системи онлайн-моніторингу ця інформація буде доступна Комісії з регулювання азартних ігор та лотерей, яка є уповноваженим органом державного регулювання та контролю за гральним бізнесом.

Легалізація доходів, отриманих злочинним шляхом, з використанням грального бізнесу вчиняється членами організованих злочинних груп чи злочинних організацій, а тому виявити ці факти оперативні підрозділи можуть під час здійснення ОРД щодо протидії організованій злочинності [6, с. 134].

До інших злочинів, пов'язаних з організацією та проведенням азартних ігор ми відносимо злочини, спосіб вчинення яких пов'язаний з функціонуванням грального бізнесу. Такими злочинами можуть бути діяння, передбачені ст. 212 КК України (ухилення від сплати податків – виплата зарплати як виграш чи розрахунок за виконані роботи або надані послуги готівкою) та 212-1 КК України (ухилення від сплати ЄСВ) та інших страхових внесків, ст. 190 КК України (шахрайство, яке вчиняється гравцями у казино), вчинення злочинів проти власності залежними від азартних ігор гравцями – ст. 191, 185, 186 КК України, комп'ютерні злочини.

Майже половина шахрайства, що вчиняються використанням комп'ютерної техніки, зокрема, фішингу (та фармінгу, що є прихованим варіантом фішингу), вчиняються через різноманітні шахрайські розіграші та лотереї [7, с. 16]. В банківських платежах практикують також заміну коду МСС-платежу на терміналах – «чорний» есквайринг, завдяки цьому відбувається прийом платежу на «відеоігри», «розіграші» замість вказівки реальної мети платежу – «азартні ігри» ("The game is getting dark"). Такі злочини можуть бути реалізовані лише за участю есквайрів, які дають змогу здійснювати таку зміну кодів платежів в платіжних системах [4, с. 40]. Такі дії одночасно є порушенням законодавства у сфері фінансового моніторингу, а тому можуть тягнути за собою зупинення всіх фінансових операцій організатора азартних ігор [8, с. 3].

Ми не розглядаємо злочини проти власності чи інші злочини, які вчиняються залежними від азартних ігор гравцями, оскільки ці злочини вчиняються у зв'язку з хворобою «лудоманією» і зазвичай спрямовані на отримання коштів для подальшої участі в азартних іграх. Сам гральний бізнес (організація та проведення певних видів азартних ігор) не є способом чи засобом вчинення злочину. Зазвичай

такі проблеми виникають, коли держава обирає неправильну модель публічного управління гральним бізнесом або ж уповноважений орган здійснює недостатній контроль за сферою грального бізнесу у зв'язку з цим організатори азартних ігор ігнорують стандарти та принципи відповідальної гри.

Крім цього, ми не зупиняємось на зв'язку певних видів азартних ігор з рівнем злочинності в регіоні в цілому. Ми погоджуємось з численними дослідженнями, що відкриття наземних гральних закладів (насамперед казино) збільшує рівень злочинності в місці розташування грального закладу [9-10]. Проте слід проводити оцінку вигод і втрат в кожному випадку дозволу на відкриття грального закладу чи дозволу грального бізнесу на певній території, адже, наприклад, заборона грального бізнесу збільшує кількість злочинів, пов'язаних з незаконним гральним бізнесом. Водночас, створення певних територіальних гральних зон на територіях, які потребують додаткової підтримки (на зразок США, Португалії, Макао) та забезпечення там посиленого контролю як за гральним бізнесом, так і за громадським порядком на території міста, дозволяє отримати значно більше вигод від легалізації грального бізнесу та ефективно контролювати рівень злочинності в регіоні.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III / Офіційний вебсайт Верховної Ради України. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення 15.10.2020).

2. Татаров О.Ю. Чернявський С.С. Актуальні питання досудового розслідування одержання неправомірної вигоди службовою особою. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2014. №3. С. 27-40. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/719>.

3. Топорецька З. М. Виграш у лотерею як спосіб легалізації корупційних доходів // International scientific and practical conference «New challenges of legal science in Ukraine and EU countries» Miskolc, Hungary, April 19–20, 2019. Miskolc: Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2019. P. 399-402.

4. Pohoretskyi M., Serhieieva D., Toporetska Z. The proof of the event of a financial resources fraud in the banking sector: problematic issues. Financial and credit activity-problems of theory and practice. 2019. Vol. 1. № 28. P. 36–45. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcftp.v1i28.163692>.

5. Сергєєва Д.Б. Топорецька З.М. Криміналістична характеристика службового підроблення. Вісник кримінального судочинства, 2019. №3. С. 90-99.

6. Топорецька З. М. Гральний бізнес як один з основних видів діяльності організованих злочинних угруповань / З. М. Топорецька // Вісник кримінального судочинства. – 2017. – № 1. – С.134-141.

7. Cherniak, A.M., & Prozorov, A.Yu. (2019). Aspects of crime prevention in the field of use of bank payment cards during contactless and Internet payments and their qualification. *Scientific Bulletin of the National Academy of Internal Affairs*, 4(113), 8-18. doi: <https://doi.org/10.33270/01201152.8>.

8. Черней В.В. Зупинення фінансових операцій як засіб запобігання відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом. Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. 2015. №1. С. 3-14. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aymvs_2015_1_3.

9. Campbell, Colin S. and Marshall, David (2007). Gambling and crime. Research and measurement issues in gambling studies. Edited by Garry Smith, David C. Hodgins, and Robert J. Williams. Amsterdam; Boston: Elsevier/Academic Press.542-558.

10. MILLER, W. J., & SCHWARTZ, M. D. (1998). Casino Gambling and Street Crime. The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science, 556(1), 124–137. <https://doi.org/10.1177/0002716298556001010>.

Усатий Григорій Олександрович,
доцент кафедри кримінально-правової
політики та кримінального права Київського
національного університету імені Тараса
Шевченка, кандидат юридичних наук,
доцент, старший науковий співробітник

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА КОРУПЦІЙНІ ЗЛОЧИНИ: ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ СУБ'ЄКТІВ

Механізм протидії корупції в Україні працює недостатньо ефективно. Про даний факт, зокрема «свідчать численні факти злочинної діяльності, повідомлені представниками ЗМІ або виявлені правоохоронними органами, які так і не доведені до кінця у формі логічного завершення шляхом винесення обвинувального вироку суду. Звичайно, у певній частині випадків такі факти можуть не підтверджуватися, однак здебільшого за найбільш масштабні розкрадання та інші зловживання службові особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, не несуть справедливої міри покарання або ж взагалі не притягуються до кримінальної відповідальності